

**32 821 Wijziging van de Wet ruimtelijke ordening en enige andere wetten
(voorzien in een wettelijke grondslag voor provinciaal medebewind en voor de
mogelijkheid tot afwijking van algemene regels)**

Eerste termijn SP

Onlangs zond de VPRO de populaire documentaire serie Nederland van Boven uit. Ik denk dat de meeste kijkers wel een beetje trots waren op de hoge ruimtelijke kwaliteit die we de afgelopen decennia gerealiseerd hebben.

Vaak kwam die kwaliteit top-down tot stand, door een minister met visie die draagvlak wist te creëren voor zijn aanpak. Dat is precies wat ik mis bij deze regering, die alles zoveel mogelijk wil overlaten aan lagere overheden. Ruimte bieden aan lagere overheden is prima, maar die ruimte moet wel ingekaderd worden door duidelijke spelregels.

In de nieuwe Wet ruimtelijke ordening is de borging van nationale en provinciale ruimtelijke belangen gewaarborgd door het stellen van algemene verbindende regels vooraf, in plaats van door het toetsen van plannen van lagere overheden.

Daar is veel voor te zeggen, onder twee voorwaarden.

Een: de mogelijkheid om vooraf algemeen verbindende regels te stellen wordt actief ingezet, en

Twee: als lagere overheden zich niet houden aan die algemeen verbindende regels is er sprake van geloofwaardige handhaving en sancties.
Daarover heb ik enkele vragen.

Kan de minister omschrijven wat haar *ambities zijn inzake algemeen verbindende regels voor deze regeerperiode*.

Wij hebben daar bij het debat over het Structuurschema Infrastructuur en Ruimte en het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening al enkele balletjes over opgegooid en toen vooral gehoord waar de minister absoluut géén regels aan wilde stellen: geen regels voor de wildgroei van meubelboulevards en megasupermarkten, geen regels voor recreatieparken, geen regels voor het terugdringen van de leegstand in de kantoorsector, geen regels over waar woningbouw wel of niet zou moeten worden geconcentreerd geen regels over bufferzones of nationale landschappen.

Kunnen wij naar het Barro in deze regeerperiode nog andere algemeen verbindende regels van deze minister verwachten?

En kan de minister aangeven voor welke thema's provincies al gebruik gemaakt hebben van hun bevoegdheid om algemeen verbindende regels te stellen?

Mijn tweede vraag heeft betrekking op de *handhaving*.

Hoe is deze geregeld?

Hoeveel handhavingscapaciteit is er?

Wordt er alleen gehandhaafd op conflicten tussen de papieren werkelijkheid van gemeenten, provincies en rijk, of ook op de ruimtelijke realiteit?

Hoe vaak is er al gebruik gemaakt van de bevoegdheid om met een inpassingsplan komen of een aanwijzing te geven?

Hoe verhoudt dat aantal zich met het aantal keren dat vroeger –in het systeem van de toetsingsplanologie- plannen van lagere overheden werden afgekeurd?

En als het aantal nu veel lager ligt: is dat geen teken dat de ruimtelijke regie van rijk en provincie steeds meer verworpen zijn tot een theoretische, papieren werkelijkheid?

Daarmee kom ik op de mogelijkheid om *onthefing* te geven van de bij AMvB gestelde regels.

De SP-fractie onderstreept het advies van de Raad van State dat terughoudend omgegaan moet worden met ontheffingen, maar ook om zo concreet mogelijk aan te geven op welke onderdelen ontheffing van de regeling mogelijk is.

Wij waarderen dat de minister bij nota van wijziging naar aanleiding van onze vragen en het verzoek van de VNG om in de wet aan te geven dat ontheffing alleen kan worden verleend voor zover de verwezenlijking van het gemeentelijk ruimtelijk beleid wegens bijzondere omstandigheden onevenredig wordt belemmerd, in verhouding met de te dienen provinciale belangen.

Het gaat dan tevens om omstandigheden die nog niet bekend waren op het moment dat de algemene regels werden vastgesteld.

Wat ons betreft is dit een goede wijziging, die het uitzonderlijk karakter van de ontheffing aangeeft.

Kan de minister enkele voorbeelden geven van situaties waarin zij van mening is dat een ontheffing toch nog aan de orde zou kunnen zijn?

Een volgend onderdeel van de wet is de regeling voor *provinciaal medebewind*.

De Raad van State was daar kritisch over, vindt provinciaal medebewind niet passen binnen de systematiek van de wet ruimtelijke ordening.

De regering stelt zelf in de nota naar aanleiding van het verslag dat hij onderschrijft dat iedere bestuurslaag verantwoordelijk is voor het eigen ruimtelijk beleid en in beginsel zijn eigen regels stelt.

Daarom wil hij dit instrument slechts mondigesmaat toepassen, voorlopig voor de Ecologische Hoofdstructuur en de werelderfgoederen.

De SP-fractie onderschrijft dit uitgangspunt en om dat nog iets beter te verankeren heb ik een amendement op nr. 10 ingediend, waarin een zware nahang wordt geregeld voor wijzigingen van de reikwijdte van het provinciaal medebewind.

Dan heb ik een vraag over een zaak die niet in deze wetswijziging geregeld is, maar waar de SP-fractie graag van zou zien dat deze zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk in het kader van de Omgevingswet wordt vastgelegd: de *verankering van de Elverding* aanpak, tot versnelling en kwaliteitsverbetering van ruimtelijke projecten.

In het bijzonder denken wij aan de volgende drie onderdelen, die cruciaal zijn voor het maatschappelijk draagvlak en het zeker stellen van de afgesproken kwaliteit:

- een (vormvrije) participatieverplichting bij strategische plannen en complexe projecten
- het kunnen toepassen van een adaptieve strategie, met een aantal maatregelen die achter de hand worden gehouden als de beoogde effecten niet gehaald worden

- een oplevertoets waardoor belanghebbenden meer zekerheid hebben dat de afgesproken bandbreedte voor de effecten wordt waargemaakt, desnoods door achteraf een aantal reservemaatregelen uit te voeren.

Is de minister bereid om deze onderdelen van de Elverding aanpak bij wet te regelen? Ik overweeg op dit punt een motie.

Ik rond af.

De SP-fractie hecht zeer aan een ruimtelijk beleid waarbij lagere overheden zo flexibel mogelijk kunnen opereren, binnen heldere beleidskaders die zijn vastgelegd door de rijksoverheid en de provincies.

De flexibiliteit is inmiddels voortreffelijk in de wet geregeld, maar de heldere beleidskaders zijn ver te zoeken.

Daardoor moet het woord “flexibiliteit” in dit verband tussen aanhalingstekens gezet worden.